

ADVIES
VAN 21 OKTOBER 2020
OVER DE WIJZIGINGEN AAN HET ONROERENDERFGOEDBESLUIT
INZAKE DE ERFGOEDPREMIES

INHOUD

I.	SITUERING .	1
II.	ALGEMENE STRATEGISCHE BEMERKINGEN.	2
	II.1 ALGEMENE BEOORDELING	2
	II.2 SAMENHANGEND GEHEEL VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN	2
	II.3 TOTAAL FINANCIËEL PLAATJE	4
	II.4 RECHTZEKERHEID EN RECHTVAARDIGHEID	5
	II.5 VOLWAARDIGE OVERGANGSPERIODE	6
III.	STRATEGISCHE BEMERKINGEN BIJ VOORLIGGEND BESLUIT	6
	III.1 PREMIES VIA DE STANDAARDPROCEDURE	6
	III.2 PREMIES VIA OPROEP	8
	III.3 SUBSIDIES VOOR BEHEERSOVEREENKOMSTEN	11
	III.4 MEERJARENPREMIEOVEREENKOMSTEN	12

I. SITUERING

1. Adviesvraag. SARO ontving op 18 september 2020 een adviesvraag van minister Matthias Diependaele over het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit wat betreft de aanvraagprocedures voor erfgoedpremies en de meerjarenpremieovereenkomsten.¹

De adviesvraag gaat uit van een adviestermijn van dertig dagen. Met voorliggend advies goedgekeurd door de raad op 21 oktober 2020 komt SARO zo snel mogelijk tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn.

2. Situering voorliggend besluit. Het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 voorziet in de mogelijkheid om voor beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten aan beschermd onroerend erfgoed een erfgoedpremie te bekomen. Het voorliggend besluit voert een hele reeks wijzigingen door aan het Onroerenderfgoedbesluit die grotendeels gericht zijn op een grondige hervorming van het premiestelsel en dit met het oog op het vermijden van toekomstige wachtlijsten voor erfgoedpremies.

Om verdere aangroei van deze wachtlijst tegen te gaan keurde de Vlaamse Regering op 17 juli 2020 reeds een aanpassing van het Onroerenderfgoedbesluit goed, die de mogelijkheid biedt om het aanvragen van premies volgens bijzondere procedure en meerjarenpremieovereenkomsten stop te zetten.² Samen met dit besluit werd SARO door de minister tevens om advies gevraagd over de bijhorende non-paper 'financiering erfgoedzorg'.

3. Situering voorliggend advies. Voorliggend advies moet in samenhang worden gelezen met het SARO-advies van 26 augustus 2020 over de wijzigingen aan het Onroerenderfgoedbesluit³ en het SARO-advies van 15 september 2020 over de non-paper 'financiering erfgoedzorg'.⁴

De raad gaat hierna in op de verschillende wijzigingen die het voorliggend besluit doorvoert in de procedures voor erfgoedpremies, meerjarenpremieovereenkomsten en beheersovereenkomsten (zie verder deel III van dit advies). Voorafgaand formuleert de raad nog enkele strategische bemerkingen (zie verder deel II van dit advies).

---

¹ [beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/advies-van-de-vlaamse-regering-van-18-september-2020-tot-wijziging-van-het-onroerenderfgoedbesluit-van-16-mei-2014-wat-betreft-de-aanvraagprocedures-voor-erfgoedpremies-en-de-meerjarenpremieovereenkomsten) Besluit van de Vlaamse Regering van 18 september 2020 tot wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 wat betreft de aanvraagprocedures voor erfgoedpremies en de meerjarenpremieovereenkomsten.

² [beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be/advies-van-de-vlaamse-regering-tot-wijziging-van-de-aanvraagprocedures-in-het-onroerenderfgoedbesluit-voor-erfgoedpremies-bijzondere-procedure-en-voor-meerjarenpremieovereenkomsten) Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de aanvraagprocedures in het Onroerenderfgoedbesluit voor erfgoedpremies bijzondere procedure en voor meerjarenpremieovereenkomsten.

³ https://SARO_2020_06_Advies_wijzigingen_onroerenderfgoedbesluit.pdf

⁴ <https://www.sarovlaanderen.be/advies-non-paper-financiering-erfgoedzorg>

II. ALGEMENE STRATEGISCHE BEMERKINGEN

II.1 ALGEMENE BEOORDELING

4. SARO erkent de problematiek van de wachtlijsten inzake onroerend erfgoed. Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 kondigde een hertekening van de financiering van de onroerenderfgoedsector aan: *'We hervormen het premiestelsel om te komen tot een aanvaardbare wachttijd voor dossiers op de wachtlijst. We hebben hierbij aandacht voor het bewaren van het onroerend erfgoed, de efficiëntie en rechtszekerheid van het premiestelsel'*.
5. SARO stelt vast dat met voorliggend besluit het premiestelsel voor onroerend erfgoed zeer grondig wordt aangepast; dit evenwel zonder overleg met erfgoedorganisaties en doelgroepen.

De raad heeft nog heel wat bezorgdheden ten aanzien van voorliggend besluit:

- a. SARO wijst op het belang van een samenhangend geheel van financiële instrumenten voor het onroerenderfgoedbeleid. Het is in die zin een belangrijke tekortkoming dat geen volwaardig rechtszeker premiesysteem voor grote restauratieprojecten (> 250.000 euro) is voorzien. Grotere projecten zullen immers uitsluitend gebruik kunnen maken van het systeem van oproepen (dus enkel op vaste en beperkte momenten, die passen binnen een vooraf vastgelegd thema, zonder zekerheid inzake een premie). Voorliggende wijzigingen bestrijken slechts een deel van de financiële instrumenten. Er ligt nog heel wat potentieel in het uitwerken van alternatieve financieringsvormen en in het financieel ondersteunen van erkende onroerenderfgoedgemeenten (zie verder deel II.2).
- b. Er is geen zicht op het totale financiële plaatje en de financiële ruimte die zal worden gecreëerd om de verschillende voorgestelde maatregelen te financieren. De nota aan de Vlaamse Regering kondigt aan dat prioriteit zal gaan naar het afbouwen van de bestaande wachtlijst. De eerste jaren zal er amper financiële ruimte zijn voor de verschillende financiële maatregelen zoals de standaardpremie, premie via oproep, meerjarenpremieovereenkomsten, beheersovereenkomsten.
Het systeem van oproepen linkt het indienen van premieaanvragen aan een vooraf vastgelegd totaalbudget. De kans is zeer groot dat de 'wachtlijsten' daardoor zullen worden vervangen door 'wachtrijen', met name van premie-aanvragers die bij de verschillende financieringskanalen in de 'wachtrij' staan om succesvol een oproep te doorlopen en effectief een premie te ontvangen (zie verder deel II.3).
- c. SARO vraagt tevens voldoende garanties voor een structurele en rechtszekere financiële ondersteuning. Het is een essentiële bezorgdheid dat het huidige transparant systeem van premies vervangen wordt door een premiesysteem met vele onzekerheden. De voorgestelde wijze van beoordelen en beslissen brengt immers enige subjectiviteit binnen in het Onroerenderfgoedbesluit (zie verder deel II.4).
- d. De raad vraagt tevens een volwaardige overgangperiode om de overstap naar het nieuwe premiesysteem zo vlot mogelijk te laten verlopen (zie verder deel II.5).

II.2 SAMENHANGEND GEHEEL VAN FINANCIËLE INSTRUMENTEN

6. De raad wees reeds in eerdere adviezen op het belang van een samenhangend geheel van financiële instrumenten voor het onroerenderfgoedbeleid.^{5 6} Het is belangrijk dat de financiële instrumenten goed op mekaar zijn afgestemd, dat de samenhang tussen de verschillende financiële instrumenten wordt bewaakt en dat er geen hiaten zijn in het premieaanbod.
7. Het is dan ook een belangrijke tekortkoming van het voorliggend besluit dat geen volwaardig rechtszeker premiesysteem voor grote restauratieprojecten (> 250.000 euro) is voorzien. Tal van

⁵ <https://www.sarovlaanderen.be/advies-beleidsnota-onroerend-erfgoed-2019-2024>

⁶ <https://www.sarovlaanderen.be/SARO2018-35Adviesmemorandumonroerenderfgoed.pdf>

grote projecten dreigen uit de boot te vallen. De standaardprocedure is immers beperkt tot projecten met een maximale kostenraming van 250.000 euro. Een 'veiligheidsmechanisme' is ingebouwd zodat de standaardprocedure niet kan worden gebruikt als achterpoort voor complexere dossiers door deze op te splitsen in kleinere deeldossiers.⁷ Dit betekent dat grotere restauratieprojecten enkel kunnen gebruik maken van het systeem van oproepen (premie of meerjarenpremieovereenkomsten). Eigen aan het systeem van oproepen is evenwel dat de aanvrager volledig afhankelijk is van het moment waarop het betreffende project past binnen het thema van een oproep. Bovendien heeft de aanvrager nooit de garantie om door de preselectie te geraken en ook effectief een premie te ontvangen. Door het beperkte budget zal de concurrentie hier immers zeer groot zijn. De nota aan de Vlaamse Regering kondigt namelijk aan dat in het begin '*weinig en dan nog zeer beperkte oproepen*' zullen worden georganiseerd.⁸

De raad dringt er op aan dat alsnog een volwaardig premiesysteem voor grote projecten wordt uitgewerkt. Dit kan ofwel door a) de standaardprocedure ook open te stellen voor grotere projecten, b) in de standaardprocedure de mogelijkheid te voorzien voor een soort van meerjarige overeenkomst (waarbij gedurende een bepaalde periode jaarlijks een standaardpremie kan worden toegekend) en/of c) het systeem van oproepen op korte tijd volwaardig te faciliteren (zoals het tijdig opstellen van de oproepenkalender en thema's, het verzekeren van een voldoende ruim premieaanbod en voldoende budget) zodanig dat geen grote erfgoedrestauratieprojecten - die voldoen aan de voorwaarden - uit de boot vallen.

In functie van de rechtszekerheid van het nieuwe systeem - met aandacht voor alle gevallen die vroeger wel principieel een ondersteuning kregen - herinnert SARO aan de concrete aanbevelingen die de raad formuleerde in zijn advies over de non-paper 'financiering erfgoedzorg'; en meer bepaald aan de opvang van de dossiers (die na de introductie van de nieuwe regels) door gebrek aan financieringsruimte in de 'wachtrij' zullen worden gezet.⁹

8. Naast voorliggende wijzigingen worden nog verdere aanpassingen van het financieringssysteem van onroerend erfgoed verwacht.

Zo kondigt de non-paper 'financiering erfgoedzorg' aan dat in de toekomst nauwer zal worden samengewerkt met de erkende onroerenderfgoedgemeenten. Ze zullen 'echte' partners worden van het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze maatregel maakt evenwel geen deel uit van voorliggend besluit. Het is onduidelijk wanneer en onder welke modaliteiten deze maatregel ook effectief zal worden ingevoerd.¹⁰

Ook wat betreft de alternatieve financieringsinstrumenten zijn er nog heel wat mogelijkheden. In zijn advies van 15 september 2020 over de non-paper 'financiering erfgoedzorg' formuleerde de raad tal van mogelijkheden ter zake. De raad vroeg om deze mogelijkheden verder te onderzoeken en uit te werken.¹¹

9. Tevens is het wenselijk om de samenhang tussen voorliggend besluit en het schorsingsbesluit van 17 juli 2020 te verduidelijken. Het schorsingsbesluit voegde een nieuw artikel 11.2.27 toe in het Onroerenderfgoedbesluit dat bepaalt dat de Vlaamse Regering kan beslissen om de toepassing van de aanvraagprocedure inzake premies volgens de bijzondere procedure te schorsen voor

---

⁷ Zie verder deel III.1 van dit advies.

⁸ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4: '*Het jureren houdt een competitie-element in, maar dat competitie-aspect zal pas op termijn ten volle kunnen gelden, aangezien het wel de bedoeling is om nu prioriteit te geven aan het afbouwen van de bestaande wachtlijst, en het budget beschikbaar voor oproepen afhankelijk te maken van de ruimte die daarbuiten bestaat. Er zullen in eerste orde dus weinig en dan nog zeer beperkte oproepen worden georganiseerd*'.

⁹ [https://saro.2020.07.Advies non paper erfgoedzorg.pdf](https://saro.2020.07.Advies%20non%20paper%20erfgoedzorg.pdf)

¹⁰ In zijn advies van 15 september 2020 over de non-paper 'financiering erfgoedzorg' stelde SARO dat de raad het principe van betere ondersteuning van de erkende onroerenderfgoedgemeenten ten volle ondersteunt. De raad wees op de huidige beperkte meerwaarde van een erkenning als onroerenderfgoedgemeente. Het onderscheid tussen de erkende onroerenderfgoedgemeenten en de andere gemeenten is op heden minimaal. De taken die zij opnemen zijn beperkt en vaak sterk toegespitst op archeologie. Daartegenover staan hoge administratieve lasten en een sterke mate van toezicht door Vlaanderen. Het is tevens positief dat de non-paper aankondigt dat de erkende onroerenderfgoedgemeenten meer zekerheid zullen krijgen omtrent beschikbare budgetten per legislatuur.

¹¹ <https://www.sarovaanderen.be/advies-non-paper-financiering-erfgoedzorg> paragraaf 15 t.e.m. paragraaf 18.

onbepaalde duur. In zijn advies van 26 augustus 2020 formuleerde de raad hier heel wat kritische bedenkingen bij.

SARO stelt nu vast dat met voorliggend besluit dit nieuwe artikel 11.2.27 opnieuw volledig wordt vervangen (door een nieuw artikel inzake de erfgoedpremie via oproep). De raad vindt het een goede zaak dat deze schorsingsmogelijkheid zou worden geschrapt maar wijst op volgende onduidelijkheid in de nota aan de Vlaamse Regering: *'In functie daarvan keurde de Vlaamse regering op 17 juli 2020 een beperkte aanpassing van het Onroerenderfgoedbesluit, die de mogelijkheid biedt om het aanvragen van premies volgens de bijzondere procedure stop te zetten, principieel goed (VR 2020 1707 DOC.0854). Deze aanpassing doorloopt momenteel nog de verdere advies- en goedkeuringsprocedure, maar het is de bedoeling deze bepaling ook meteen toe te passen na definitieve goedkeuring'*.

SARO vraagt om voorgaande verder te verduidelijken en wijst er voor alle duidelijkheid op dat de raad het schrappen van deze schorsingsmogelijkheid ten volle ondersteunt.

II.3 TOTAAL FINANCIËEL PLAATJE

10. Het is niet alleen belangrijk om een samenhangend geheel van financiële instrumenten te voorzien; het is even essentieel om voor elk van de verschillende financiële instrumenten voldoende financiële ruimte te voorzien.

Er is geen zicht op het totale financiële plaatje en de financiële ruimte die zal worden gecreëerd om de verschillende voorgestelde maatregelen te financieren. Budgettair zijn er nog heel wat onbeantwoorde vragen.

De nota aan de Vlaamse Regering kondigt aan dat prioriteit zal gaan naar het afbouwen van de bestaande wachtlijst. Op 31 december 2019 telde het agentschap Onroerend Erfgoed 467 dossiers waarvan de inhoudelijke goedkeuring reeds is gebeurd maar waarvoor het agentschap nog kredieten moet vrijmaken op de begroting. Deze dossiers vertegenwoordigen een totaalbedrag van 258.191.017 euro.¹²

11. Het is totaal onduidelijk welk budget zal overblijven voor de nieuwe aanvragen via de standaardprocedure en de oproepen (premie en meerjarenpremieovereenkomsten). Het totale budget voorzien voor deze oproepen ligt niet vast, maar is afhankelijk van de financiële ruimte die overblijft na het wegwerken van de wachtlijst. Alvast valt te vrezen dat de eerste jaren hiervoor zeer weinig budget zal worden voorzien. Dit staat als dusdanig ook in de nota aan de Vlaamse Regering: *'... het is de bedoeling om het budget beschikbaar voor oproepen afhankelijk te maken van de ruimte die daarbuiten bestaat. Er zullen in eerste orde dus weinig en dan nog zeer beperkte oproepen worden georganiseerd'*.¹³

12. Het systeem van oproepen (voor de premie en voor de meerjarenpremieovereenkomst) verbindt het indienen van premieaanvragen effectief aan een vooraf bepaald totaalbudget. Bij elke oproep zal vooraf duidelijk worden gecommuniceerd welk budget er te verdelen is. Er kunnen maar zoveel dossiers worden geaccepteerd als er budget is.

Het is opvallend dat deze rol gelegd wordt bij de jury die de oproepen dus niet enkel inhoudelijk zal beoordelen. De nota aan de Vlaamse Regering stelt immers: *'Er kunnen maar zoveel dossiers worden geaccepteerd als er budget is, en daarom wordt een jury-element geïntroduceerd: er zal een afweging worden gemaakt welke dossiers er zullen worden geselecteerd'*.¹⁴

---

¹² Cijfers op 31-12-2019 - bron: [Monitor Onroerend Erfgoed](#). Deze gegevens verschillen van de gegevens opgenomen in de nota aan de Vlaamse Regering.

¹³ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4: *'Het jureren houdt een competitie-element in, maar dat competitie-aspect zal pas op termijn ten volle kunnen gelden, aangezien het wel de bedoeling is om nu prioriteit te geven aan het afbouwen van de bestaande wachtlijst, en het budget beschikbaar voor oproepen afhankelijk te maken van de ruimte die daarbuiten bestaat. Er zullen in eerste orde dus weinig en dan nog zeer beperkte oproepen worden georganiseerd'*.

¹⁴ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4: *'...Waar het nu altijd mogelijk is om een premiedossier volgens de bijzondere*

13. Eigen aan dit systeem van oproepen is dat met dit systeem geen nieuwe wachtlijsten meer kunnen ontstaan. Op voorhand zal immers gekend zijn welk budget er te verdelen is. Met dit systeem zullen in de toekomst dus geen wachtlijsten meer ontstaan aangezien een jury zal beslissen welke dossiers er zullen worden geselecteerd in functie van het vastgelegde budget. Dossiers die door de preselectie van een oproep geraken zullen – minder lang dan momenteel – moeten wachten op hun premie. De kans is echter zeer groot dat de problematiek van ‘wachtlijsten’ zal worden vervangen door een problematiek van ‘wachtrijen’, met name van premie-aanvragers die bij de verschillende financieringskanalen in de ‘wachtrij’ staan om succesvol een oproep te doorlopen en effectief een premie te ontvangen.

II.4 RECHTZEKERHEID EN RECHTVAARDIGHEID

14. De voorgestelde aanpassingen bieden onvoldoende garantie voor een structurele en rechtszekere financiële ondersteuning. Zo kan de minister bijvoorbeeld eenzijdig het drempelbedrag voor de standaardpremie verlagen van 250.000 euro naar 50.000 euro. De minister heeft bovendien beslissingsrecht in het opstarten van eventuele oproepen en het vastleggen van de thema's. Het voorliggend besluit formuleert bijvoorbeeld geen enkele verplichting om effectief een oproep (voor een premie of een meerjarenpremieovereenkomst) op te starten; laat staan daar een volwaardig budget aan te koppelen.

Er wordt in het algemeen veel bevoegdheid gelegd bij de Vlaamse Regering en de minister en dat binnen een juridisch kader waarbinnen weinig vastligt: o.a. samenstelling jury, selectie kandidaten uit pregeselecteerden, bepalen van thema's en timing open oproepen erfgoedpremies, verlagen maximaal aanvaard bedrag voor standaardpremie.

15. Het is een essentiële bezorgdheid dat het huidige transparant systeem van premies niet wordt vervangen door een premiesysteem met vele onzekerheden. De voorgestelde wijze van beoordelen en beslissen brengt immers enige subjectiviteit binnen in het Onroerenderfgoedbesluit.

Het voorliggend besluit legt bijvoorbeeld een belangrijke rol bij de jury voor wat betreft de beoordeling van de oproepen. Het is onvoldoende duidelijk hoe deze jury zal samengesteld worden, welke adviezen deze jury eventueel zal inwinnen en welke beslissingsmogelijkheden de jury zal hebben.

Het voorliggend besluit stelt enkele criteria voor beoordeling voorop, maar deze liggen nog niet vast en zouden per oproep anders kunnen liggen.¹⁵ Bovendien is de interpretatieruimte van deze criteria zeer ruim hetgeen het voor de potentiële premieaanvrager lastig maakt om trefzeker in te schatten of zijn dossier kans maakt. Het betreft onder meer vage criteria zoals 'maatschappelijke meerwaarde', 'duurzame karakter' of 'bijdrage tot innovatie'. Deze wijze van beoordelen en beslissen brengt enige subjectiviteit binnen in het Onroerenderfgoedbesluit.

16. SARO dringt er bovendien op aan om dringend werk te maken van het onderzoek naar de doelmatigheid van het beschermingsinstrumentarium met het oog op 'beschermingen op te heffen in functie van efficiëntie, transparantie en rechtszekerheid naar de eigenaars toe'.

De raad verwijst hieromtrent verder naar zijn recent advies van 15 september 2020 over de non-paper 'financiering erfgoedzorg'.¹⁶ SARO wees in dit advies onder meer op de nood aan een

---

procedure in te dienen, zal dat door een shift naar een premiesysteem 'met oproepen' veranderen in een systeem waarbij op uitnodiging dossiers kunnen worden ingediend, op vaste en beperkte momenten, en waarbij vooraf duidelijk wordt gecommuniceerd welk budget er te verdelen is. Er kunnen maar zoveel dossiers worden geaccepteerd als er budget is, en daarom wordt een jury-element geïntroduceerd: er zal een afweging worden gemaakt welke dossiers er zullen worden geselecteerd'.

¹⁵ Artikel 30 voert een aantal beoordelingscriteria in op basis waarvan de jury de preselectiedossiers zal beoordelen. De beoordeling zal niet enkel gebeuren op basis van de kwaliteit van het concept en de kwaliteit van de uitvoering maar ook op de maatschappelijke meerwaarde, het duurzaam karakter, de voorbeeldfunctie en het innovatief karakter van het project. Per oproep zal de minister het gewicht van de criteria vastleggen en kan de minister tevens bijkomende criteria vastleggen.

¹⁶ <https://saro.be/2020/07/advies-non-paper-erfgoedzorg.pdf>

grondige screening van het bestaande beschermingsbestand. Deze screening moet leiden tot een grondige selectie in het huidig beschermd erfgoedpakket. De raad pleitte voor een selectiever beschermingsbeleid waarbij de Vlaamse overheid bij het beschermen focust op het meest beschermingswaardig onroerend erfgoed op Vlaams niveau. Dit impliceert de opmaak van een (beleids-)kader op basis waarvan de bescherming van 'het minst waardevol onroerend erfgoed' kan worden opgeheven.

De raad drong tevens aan op *een adaptatie van sommige verplichtingen voor beschermd onroerend erfgoed*. In functie van rechtszekerheid is voor elk dossier dat geen premie meer zal krijgen het opstellen van een procedure van systematisch overleg noodzakelijk, om bewarende maar soepeler maatregelen en een aangepast verplichtingssysteem af te spreken. Meer algemeen zou een screening van de regelgeving omtrent onroerend erfgoed en van de VCRO kunnen worden gemaakt om het juiste evenwicht tussen verplichtingen en premie te vinden.

II.5 VOLWAARDIGE OVERGANGSPERIODE

17. Het voorliggend besluit (artikel 67) bepaalt dat ontvankelijke premieaanvragen, ingediend voor de datum van inwerkingtreding van het besluit, zullen worden behandeld conform de regels die gelden voorafgaand aan deze datum. De raad ondersteunt deze generieke overgangsbepaling. Het is positief dat alle premiedossiers ingediend voor de inwerkingtreding van het besluit, conform de oude regelgeving zullen worden afgehandeld.

Het is onduidelijk wanneer voorliggend besluit ook effectief in werking zal treden. De raad vraagt een volwaardige overgangperiode om de overstap naar het nieuwe premiesysteem zo vlot mogelijk te laten verlopen.

De voorliggende wijzigingen zijn zeer grondig. Het is belangrijk dat hieromtrent duidelijk zal gecommuniceerd worden naar de sector en de erfgoedeigenaars en -beheerders in Vlaanderen. Niet alle op stapel staande restauraties kunnen zomaar opgedeeld of omgeturnd worden naar de beoogde aanvraagdossiers.

III. STRATEGISCHE BEMERKINGEN BIJ VOORLIGGEND BESLUIT

III.1 PREMIES VIA DE STANDAARDPROCEDURE

18. De raad vindt het positief dat de drempel voor erfgoedpremies volgens de standaardprocedure wordt verhoogd van 25.000 euro tot maximaal 250.000 euro (exclusief btw).^{17 18}

Het is tevens een goede zaak dat de uitgebreide standaardpremie structureel wordt verankerd in de regelgeving als belangrijk kanaal voor beheerders en eigenaars om een financiële ondersteuning voor regelmatig onderhoud en restauratiewerken te krijgen. Bij de standaardprocedure blijft het mogelijk om op elk moment een premie aan te vragen.

Het stimuleren van regelmatig onderhoud om dure restauraties te vermijden vormt de basis van de onroerenderfgoedzorg.¹⁹ Regelmatig onderhoud verlengt aantoonbaar de levensduur van het onroerend erfgoed en is efficiënter dan grote restauratieve ingrepen. Monumentenwacht zet momenteel reeds voluit in op het stimuleren van preventief en regelmatig onderhoud; het inspectierapport geeft de erfgoedbeheerder een houvast over welke onderhoudswerken wanneer moeten worden aangepakt.

De raad heeft nog diverse bezorgdheden ten aanzien van de gewijzigde standaardprocedure:

- a. De Vlaamse Regering kan het maximale bedrag van de kostenraming voor onbepaalde duur

¹⁷ Nieuw artikel 11.2.7 van het Onroerenderfgoedbesluit

¹⁸ Het betreft het bedrag van de kostenraming die in aanmerking wordt genomen voor de berekening van de erfgoedpremie. In het geval van een premiepercentage van 40% wordt de premie dus van 10.000 tot 100.000 euro opgetrokken.

¹⁹ Nota aan de Vlaamse Regering specificeert dat de standaardprocedure maximaal moet worden gebruikt voor bescheiden dossiers, volgens het principe van 'zware restauraties vermijden door regelmatig onderhoud'.

verlagen van 250.000 euro tot 50.000 euro om aldus wachtlijsten te vermijden. De raad kan dit niet ondersteunen (zie verder par. 19).

- b. Met dit 'veiligheidsmechanisme' wil de Vlaamse Regering bovendien verhinderen dat de standaardprocedure zou worden gebruikt voor complexere dossiers, door deze op te splitsen in kleinere deeldossiers. Het is evenwel een belangrijke tekortkoming dat geen volwaardig rechtszeker premiesysteem voor deze grote restauratieprojecten (> 250.000 euro) is voorzien (zie par. 20).
  - c. De beslissingstermijn voor de standaardpremie wordt verlengd van 90 naar 120 dagen, wat niet strookt met de doelstelling van voorliggend besluit om vlot in te spelen op onderhoudsnoden (zie par. 21).
  - d. Het is niet meer mogelijk om een tussenkomst te bekomen voor onverwachte meerkosten die opduiken tijdens de restauratie. Onvoorziene ingrepen kunnen echter niet uitgesteld worden waardoor een zekere marge mogelijk moet blijven door een bijkomende premieaanvraag toe te laten cf. infra (zie par. 22).
  - e. SARO vraagt aandacht voor een evenwicht tussen enerzijds een vlotte behandeling en anderzijds de kwaliteitsbewaking en uniforme beoordeling van aanvragen (zie par. 23).
19. Om te vermijden dat de wachtlijstproblematiek in de praktijk verschuift naar de uitgebreide standaardprocedure bouwt het voorliggend besluit een veiligheidsmechanisme in. De Vlaamse Regering kan het maximale bedrag van de kostenraming voor onbepaalde duur verlagen van 250.000 euro tot 50.000 euro.²⁰ De nota aan de Vlaamse Regering verduidelijkt: *'De keuze voor een veiligheidsmarge lijkt drastisch, maar is nodig om de geest van de standaardprocedure absoluut veilig te stellen. ... Het verlagen van de premiedrempel is een maatregel die slechts in uiterste nood zal worden toegepast'*.²¹

De raad kan dit veiligheidsmechanisme niet onderschrijven. Hoewel de nota aan de Vlaamse regering stelt dat het veiligheidsmechanisme slechts in uiterste nood zal worden toegepast, kan het ingestelde drempelbedrag op ieder moment aldus gevoelig worden verlaagd. Deze verlaging geldt voor onbepaalde duur tot de minister deze opnieuw opheft of verhoogt/verlaagt. Dit zal voor heel wat onzekerheid zorgen bij eigenaars en beheerders.

20. De nota aan de Vlaamse Regering doet uitschijnen dat de minister met dit veiligheidsmechanisme tevens wil vermijden dat complexere projecten gebruik zouden maken van de standaardprocedure door dossiers op te splitsen: *'Het is dus niet de bedoeling om de standaardprocedure te laten gebruiken als achterpoort voor complexere dossiers door deze op te splitsen in kleinere deeldossiers. De instroom van aanvragen zal in die zin ook gericht worden opgevolgd. Het verlagen van de premiedrempel is een maatregel die slechts in uiterste nood zal worden toegepast'*.²²

Het is onduidelijk hoe het voorliggend besluit dit rechtszeker wil afdwingen. Naast het voorliggend veiligheidsmechanisme (dat slechts in uiterste nood zal worden toegepast) stelt het nieuwe artikel 11.2.20 dat de aanvraag van een premie kan worden geweigerd als het dossier niet in aanmerking komt voor een premie: *'Als het dossier niet in aanmerking komt voor een erfgoedpremie volgens de standaardprocedure of als de waarborgen voor een vakkundige uitvoering onvoldoende worden geacht, wordt de aanvraag geweigerd.'* Een dergelijke generieke bepaling laat evenwel veel ruimte voor bijkomende beperkingen, willekeur en discussie. De raad kan deze formulering dan ook niet ondersteunen en vraagt om de bepaling nauwkeuriger te omschrijven in het besluit.²³

Reeds eerder wees de raad in dit advies er op dat het een belangrijke tekortkoming is dat geen volwaardig rechtszeker premiesysteem voor grote restauratieprojecten (> 250.000 euro) is voorzien. Grotere projecten zullen immers uitsluitend gebruik kunnen maken van het systeem van

---

²⁰ Nieuw artikel 11.2.7 van het Onroerendergoedbesluit

²¹ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 9

²² Nota aan de Vlaamse Regering pag. 9

²³ Nieuw artikel 11.2.20 tweede lid van het Onroerendergoedbesluit

oproepen (dus enkel op vaste en beperkte momenten, die passen binnen een vooraf vastgelegd thema, zonder zekerheid inzake een premie). Reeds eerder in dit advies (zie pag. 3, par. 7 tweede alinea) drong de raad er op aan dat alsnog een volwaardig premiesysteem voor grotere projecten wordt uitgewerkt.

21. De beslissingstermijn voor de standaardpremie wordt verlengd van 90 naar 120 dagen. Voor premies vanaf 50.000 euro wordt de beslissing immers genomen door de minister.²⁴ Omdat voor de procedure 'via minister' extra tijd nodig is, wordt de behandelingstermijn van aanvragen verlengd van 90 naar 120 dagen.²⁵

Deze verlenging van de behandelingstermijn lijkt echter moeilijk te rijmen met de geest van voorliggend besluit om snel en efficiënt te kunnen werken met een focus op regelmatig onderhoud. De premie moet vlot kunnen worden aangevraagd, vlot kunnen worden bekomen en snel tot resultaten leiden op het terrein.

De raad gaat in principe akkoord met de nieuwe verplichting dat de werken binnen het jaar moeten starten. In uitzonderlijke omstandigheden kan die termijn eenmalig verlengd worden met één jaar. SARO vraagt dat de bepaling 'in uitzonderlijke gevallen' niet te eng wordt geïnterpreteerd zodat rekening kan worden gehouden met bijvoorbeeld het niet tijdig verkrijgen van de omgevingsvergunning of vertragingen in het kader van een overheidsopdracht. Ook de voorgestelde administratieve vereenvoudiging en de nieuwe digitale procedure zijn positief.

22. In de gewijzigde standaardprocedure is het niet meer mogelijk om een tussenkomst te bekomen voor onverwachte meerkosten. Dit is geen positieve zaak. Onderhoudswerken worden gepland en degelijk voorbereid, maar het komt meer dan eens voor dat bij werken aan bijvoorbeeld schrijnwerk, er ook onverwacht ingrepen moeten gebeuren aan bijvoorbeeld de omringende muur. Het betreft zaken die op voorhand niet altijd even makkelijk in te schatten zijn. Deze onvoorziene ingrepen zijn echter even noodzakelijk voor een goed en regelmatig onderhoud; ze worden best niet uitgesteld en moeten uitgevoerd worden om de levensduur van het monument te bestendigen. Het is volgens de nota aan de Vlaamse Regering de bedoeling '*...om regelmatig onderhoud financieel te blijven stimuleren en de restauratietermijn van het onroerend erfgoed te verlengen tot 70 jaar*'.²⁶

23. SARO vraagt aandacht voor een evenwicht tussen enerzijds een vlotte behandeling en anderzijds de kwaliteitsbewaking en uniforme beoordeling van aanvragen. De nota laat uitschijnen dat voor grotere dossiers inderdaad een meer uitgebreide motivering gevraagd zal worden in verhouding tot het gewicht van ingrepen.²⁷ Vooral nog blijft onduidelijk welke kwaliteitseisen zullen worden gesteld en hoe dit volgens dossiertype op een objectieve manier kan worden gedifferentieerd.

SARO pleit hier voor een kritische screening naargelang de kwaliteit, kwantiteit en aard van de voorgestelde werken. Het is daarbij belangrijk dat aanvragers kunnen terugvallen op duidelijke richtlijnen, verwachtingen en de nodige begeleiding bij de uitvoering.

III.2 PREMIES VIA OPROEP

24. Het voorliggend besluit (artikel 27 e.v.) vervangt de 'erfgoedpremie via de bijzondere procedure' door 'de erfgoedpremie via oproep'. De minister kan een erfgoedpremie via oproep toekennen. Overeenkomstig de door de Vlaamse Regering vastgestelde oproepkalender en thema's lanceert de minister daartoe een oproep.

---

²⁴ Kleinere dossiers worden zoals vandaag afgehandeld door het agentschap.

²⁵ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 10

²⁶ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4

²⁷ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 5: '*De aangereikte argumentatie en de daartoe gebruikte media moeten te allen tijde in verhouding staan tot het gewicht van de ingreep. Het detailniveau van de ingediende dossiers kan dus variëren naargelang de situatie. Zo is er ook een wezenlijk verschil tussen een gewone toelatingsaanvraag, een bescheiden premiedossier volgens de standaardprocedure en een dossier volgens oproepen. Eenvoudige ingrepen vergen nu eenmaal minder uitleg en motivering dan complexere*'.

Een systeem van thematische oproepen - waarbij ook de maatschappelijke meerwaarde van het project in beschouwing wordt genomen – kan positief zijn voor de onroerendergoedzorg.²⁸ De overheid zal meer kunnen sturen om de projecten met de grootste maatschappelijke meerwaarde te honoreren.²⁹

De impact van de geplande overstap naar een premiesysteem via oproepen is evenwel zeer groot. Waar het nu altijd mogelijk is om een premiedossier volgens de bijzondere procedure in te dienen, zal dat in het premiesysteem ‘met oproepen’ veranderen in een systeem waarbij op uitnodiging dossiers kunnen worden ingediend, op vaste en beperkte momenten, en die passen binnen een vooraf vastgelegd thema. Bovendien heeft de indiener van een aanvraag niet langer de zekerheid dat hij effectief een premie zal ontvangen; zelfs als de indiener aan alle voorwaarden voldoet.

Volgende elementen zijn cruciaal voor een volwaardige operationalisering van het premiesysteem via oproepen:

- a. De Vlaamse Regering moet tijdig een oproepenkalender en thema’s voor de oproepen goedkeuren. Hieromtrent zijn evenwel nog heel wat vragen (zie par. 25).
  - b. Na goedkeuring van de oproepenkalender zal de minister vervolgens één of meerdere oproepen lanceren. Het is cruciaal om effectief een representatieve reeks oproepthema’s te bepalen en billijk over de regeerperiode te spreiden (zie par. 26).
  - c. Een premie voor energiebesparende maatregelen kan enkel nog via de oproepen. De raad vraagt dat de standaardprocedure een premieregeling voor dergelijke werken ook mogelijk zou maken (zie par. 27).
  - d. Het is onduidelijk waarom enkel onroerend erfgoed dat in zijn totaliteit beschermd is, in aanmerking komt voor een oproep (zie par. 28).
  - e. De rol van de jury is belangrijk. De uiteindelijke keuze van de projecten die geselecteerd worden voor het indienen van een premiedossier ligt evenwel bij de minister; die zal beslissen op basis van het advies van de jury (zie par. 29).
25. Voorafgaand aan de opstart van een oproep door de minister moet de Vlaamse Regering eerst de oproepenkalender en de thema’s vastleggen. De beslissing over de oproepen en de thema’s ligt dus bij de Vlaamse Regering en niet bij de bevoegde minister.

Wat betreft de beoogde timing inzake de oproepenkalender is in het voorliggend besluit geen enkele bepaling opgenomen. In de nota aan de Vlaamse Regering is er sprake van dat er *‘idealiter per regeerperiode een oproepenkalender wordt opgesteld’*. Het is onduidelijk in hoeverre in deze regeerperiode nog een oproepenkalender zal worden opgesteld.

Het is positief dat wordt uitgegaan van een oproepenkalender over meerdere jaren. Dit moet immers de premieaanvrager duidelijkheid verschaffen over de geplande oproepen zodanig dat de premieaanvrager een inschatting kan maken in hoeverre en wanneer hij een aanvraag via oproep kan indienen.

26. Uitgaande van de oproepenkalender kan de minister vervolgens één of meerdere oproepen lanceren.³⁰ De manier waarop de focus en het thema van oproepen, alsook de periodiciteit van deze oproepen, zal worden vastgelegd blijft vaag. Het voorliggend besluit biedt hieromtrent geen

---

²⁸ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4: *‘Belangrijke aanpassing is wel dat het systeem met oproepen ook toelaat om verwachtingen te formuleren inzake de bredere maatschappelijke meerwaarde van projecten, dus niet noodzakelijk alleen de restauratieve kwaliteit, maar ook de mate van vernieuwing die wordt geïntroduceerd, herbestemming, de plaats in wijk- of streekontwikkeling, publieke toegankelijkheid, energiezuinigheid ... Op termijn zullen die aspecten belangrijke accenten vormen, die ook doorslag kunnen geven bij het jureren’*.

²⁹ SARO 2017|04. Advies van 22 maart 2017 over de evaluatie onroerend erfgoed pag. 6: *‘Nood aan coherent en stabiel financieel kader: De ambities van het Vlaams onroerendergoedbeleid en de beschikbare financiële middelen zijn niet op elkaar afgestemd. Dit noodzaakt de Vlaamse overheid tot het maken van krachtige keuzes en de focus op overheidsinvesteringen die de grootste maatschappelijke return genereren en de meest effectieve bijdrage leveren aan het behoud en beheer van het onroerend erfgoed. Een selectievere inzet van de financiële instrumenten moet in samenhang worden bekeken met een gerichter beschermingsbeleid’*.

³⁰ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 11: *‘Er kunnen verschillende oproepen parallel worden gelanceerd’*.

houvast.

Het is cruciaal om effectief een representatieve reeks oproepthema's te bepalen en billijk over de regeerperiode te spreiden. Het voorliggend besluit bevat geen verplichting om effectief een oproep op vaste tijdstippen te lanceren. Het staat de minister vrij om zelf te bepalen 'of' en 'hoeveel' oproepen jaarlijks worden opengezet. Potentiële indieners hebben dus geen garantie dat het oproepensysteem de eerstvolgende jaren ten volle zal worden geïmplementeerd en zelfs dan zullen veel prioritair restauratiedossiers niet kunnen beantwoorden aan de focus van de oproepen.

Het is onduidelijk hoe de thema's van de oproepen zullen worden gespecificeerd. Inhoudelijk kan een oproep algemeen zijn (o.a. generieke beheersmaatregelen) of een specifieke thematische focus hebben.^{31 32}

Doordat het moment van indienen van dossiers afhankelijk wordt van thematische en algemene oproep(moment)en zal het een grotere uitdaging worden om dit te laten samen sporen met andere subsidiekanalen. Momenteel vormt immers de mogelijkheid van een Europese subsidie een reglementaire reden voor een 'voorafname'. Dit principe wordt evenwel afgeschaft. Voor de lokale besturen en kerkfabrieken is het bijvoorbeeld onduidelijk hoe dit in een meerjarenplan kan worden ingebouwd en voorzien rekening houdend met de regels van BBC.

27. Het voorliggend besluit schrapt artikel 11.2.4. van het Onroerendergoedbesluit waardoor een premie voor energiebesparende maatregelen enkel nog kan via de oproepen.³³

De nota aan de Vlaamse Regering verduidelijkt dat *'het niet de bedoeling is om deze betoelagingsmogelijkheid uit te sluiten maar wel om dit (enkel) aan te bieden in de gecontroleerde omgeving van oproepen'. Zo is het zeker de bedoeling om een maatschappelijk gevoelig en actueel thema als 'energiezuinigheid' via oproepen onder de aandacht te houden en gerichte en aantrekkelijke ondersteuning te bieden aan projecten die op een positieve wijze bijdragen aan de thematiek'.*

Het voorliggend besluit (artikel 28) voert een afwijking in op het algemene toepassingsgebied van een erfgoedpremie zoals vastgelegd in artikel 11.2.1 van het Onroerendergoedbesluit.³⁴ Hierdoor kunnen energiebesparende maatregelen, beveiligingswerkzaamheden en werkzaamheden of diensten die opgelegd zijn door andere regelgeving ook in aanmerking komen voor een erfgoedpremie via oproep (als dit bepaald is in de oproep en als voldaan is aan de voorwaarden daarin).

De raad vraagt dat de standaardprocedure een premiereregeling voor dergelijke werken ook mogelijk zou maken.

28. De procedure verloopt in twee fasen (preselectie en definitieve indiening). Het is positief dat het preselectiedossier veel minder omvangrijk moet zijn dan het effectieve premiedossier.³⁵ Pas wanneer het project geselecteerd is door de minister moet een omstandig premiedossier worden opgemaakt. Het bewaken van de dossierlast vormt een belangrijk aandachtspunt aangezien de kost voor de dossieropmaak niet kan worden gecompenseerd en er geen garantie is op de

---

³¹ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 11-12

³² Essentieel is dat er geen hiaten zijn in het premieaanbod. Nota aan de Vlaamse Regering pag. 4: *'Het is echter ook belangrijk dat het oproepensysteem een voldoende breed gamma aan projecttypes aanspreekt, zodat er geen hiaten ontstaan in het aanbod. Ook de instroom aan aanvragen bij oproepen zal moeten worden opgevolgd, zodat gerichter op de vraag kan worden ingespeeld'.*

³³ Dit artikel somt een aantal beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten op die in aanmerking komen voor een erfgoedpremie onder specifieke voorwaarden. Schraping van dit artikel betekent onder meer dat de 'categorie energiebesparende maatregelen ter uitvoering van aanbevelingen in een energieaudit, beveiligingswerkzaamheden en werkzaamheden of diensten die opgelegd zijn door andere regelgevingen' niet meer in geschrapte.

³⁴ Artikel 11.2.1: *' Binnen de perken van de daarvoor op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap beschikbare kredieten kan aan een premienemer een erfgoedpremie worden toegekend voor beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten die noodzakelijk zijn voor het behoud of de herwaardering van erfgoedkenmerken en -elementen van een beschermd goed, een erfgoedlandschap of in de overgangszone bij een beschermd goed'.*

³⁵ De samenstelling van het preselectiedossier en van het premiedossier wordt vastgelegd in respectievelijk het nieuw artikel 11.2.27/5 en het nieuw artikel 11.2.28 van het Onroerendergoedbesluit.

goedkeuring van het dossier. In vele subsidiereglementen bestaat het systeem van een studiefase waarvoor een vergoeding bestaat om aanvragen te ondersteunen in hun dossieropmaak.

De preselectiedossiers die voldoen aan de deelnemingsvoorwaarden worden voor advies voorgelegd aan een jury. Opvallend is dat enkel onroerend erfgoed dat in zijn totaliteit beschermd is, in aanmerking komt voor een oproep.³⁶ Deze bepaling laat ruimte voor interpretatie. Een aanzienlijk aantal beschermingen omvat immers maar het meest waardevolle gedeelte van een ruimer geheel aan onroerend erfgoed, waardoor deze projecten uitgesloten zouden worden van deelname. Ook projecten inzake monumenten en erfgoedsites die deels een beschermd statuut genieten moeten in aanmerking kunnen komen voor een erfgoedpremie via oproep. De premie kan dan enkel toegekend worden voor beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten die betrekking hebben op de effectief beschermde onderdelen.

29. De rol van de jury wordt in deze open oproepen zeer belangrijk. De jury zal een evaluatie opmaken per preselectiedossier alsook een rangschikking van de projecten. Voorliggend besluit (artikel 30) voert een aantal beoordelingscriteria in op basis waarvan de jury de preselectiedossiers zal beoordelen. De criteria voor beoordeling worden vooropgesteld, maar liggen nog niet vast en zouden per oproep anders kunnen liggen. Per oproep zal de minister het gewicht van de criteria vastleggen en kan de minister tevens bijkomende criteria vastleggen. Zoals reeds eerder gesteld in dit advies (par. 12) zal de jury ook een 'financiële' afweging maken.

De uiteindelijke keuze van de projecten die geselecteerd worden voor het indienen van een premiedossier ligt evenwel bij de minister; die zal beslissen op basis van het advies van de jury.

Het zwaartepunt van de jurering ligt in de preselectiefase. Zodra een project door de minister is gekozen om een premiedossier in te dienen is er geen jurering meer voorzien. Het besluit bepaalt: *'Als het agentschap zich inhoudelijk akkoord verklaart met het ingediende premiedossier, kan de minister een erfgoedpremie toekennen'*.³⁷ In deze bepaling is er sprake van dat de minister een premie 'kan' toekennen. Het is onduidelijk wat de vrijheidsmarge is voor de minister om alsnog geen erfgoedpremie toe te kennen voor ingediende premiedossiers.

III.3 SUBSIDIES VOOR BEHEERSOVEREENKOMSTEN

30. Het voorliggend besluit brengt enkele wijzigingen aan in de huidige regeling inzake subsidies in het kader van beheersovereenkomsten. In artikel 10.2.5 van het Onroerenderfgoedbesluit, wordt het aantal mogelijke beheerspakketten en hun toepassingsgebied uitgebreid, zodat meer wordt ingespeeld op de behoefte om 'algemene landschapszorg' te betoelagen. Er wordt bepaald dat naast een externe beheersdienst ook het agentschap Onroerend Erfgoed kan optreden beheersdienst. De doorlooptijd van beheersovereenkomsten wordt vastgelegd op vijf jaar.

De raad ondersteunt de beoogde verruiming van het bestaande kader voor 'subsidies in het kader van beheersovereenkomsten' naar 'algemene landschapszorg'.

De beheersovereenkomsten kunnen worden ingezet in functie van een 'algemene landschapszorg', hetgeen een zeer ruim begrip is. Het toepassingsgebied is echter terecht beperkt tot zakelijkrechthouders of beheerders van een archeologische site, monument, een of meer percelen in een cultuurhistorisch landschap, stads- of dorpsgezicht of erfgoedlandschap, waarbij die zich er vrijwillig toe verbindt om gedurende een bepaalde termijn een of meer beheerspakketten uit te voeren tegen betaling van een vooraf bepaalde vergoeding.

31. De raad wijst op het belang van een afgestemd en samenhangend pakket van beheersovereenkomsten over de beleidsvelden en bestuursniveaus heen waarbij het niet de bedoeling kan zijn het financieringsluik m.b.t. de beheersovereenkomsten inzake onroerend erfgoed door te schuiven naar deze andere beleidsdomeinen of bestuursniveaus.

Doordat de beheerspakketten zeer ruim zijn geformuleerd (o.a. beheer van houtig erfgoed of

³⁶ Nieuw artikel 11.2.27 van het Onroerenderfgoedbesluit.

³⁷ Nieuw artikel 11.2.31 van het Onroerenderfgoedbesluit.

kleine landschapselementen, beschermen van de bodem) is afstemming met andere sectorale regelgeving noodzakelijk. Eén van de beheerspakketten betreft het creëren van een bufferstrook ter bescherming van cultuurhistorische waardevolle elementen. Verdere verduidelijking van de verhouding van dit pakket met de overgangzone, vermeld in artikel 6.1.1. van het Onroerendergoeddecreet, is wenselijk.

Beheersmaatregelen kunnen ook gefinancierd worden met andere overheidsbijdragen zoals eventuele Europese middelen. Het is onduidelijk welke Europese middelen hier bedoeld worden. De ondersteuning in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid heeft een specifiek toepassingsgebied (actieve landbouwer) en specifieke doelstellingen, waaraan het onroerendergoedbeleid zich moet conformeren.

32. Het nieuwe artikel 11.1.2 formuleert een aantal premies en fiscale voordelen die niet kunnen gecumuleerd worden met beheersvergoedingen. Het is onduidelijk waarom een beheersvergoeding niet kan worden gecumuleerd met een premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of een premie voor buitensporige opgravingskosten vermits de finaliteit van deze beheersvergoeding respectievelijk van de premies inzake archeologie volstrekt anders is en zij geen soortgelijke prestaties compenseren.

III.4 MEERJARENPREMIEOVEREENKOMSTEN

33. Ook de meerjarenpremieovereenkomsten kunnen in de toekomst enkel via oproepen worden afgesloten. De Vlaamse Regering kan na een oproep meerjarenpremieovereenkomsten sluiten voor grote of langdurige werkzaamheden aan of in beschermde goederen of in erfgoedlandschappen.

De grootste impact van de introductie van oproepen in de procedure van meerjarenpremieovereenkomsten is het formaliseren van de oproep en de introductie van een jury. In tegenstelling tot de gewone oproepen, behoeft het systeem van meerjarenpremieovereenkomsten geen wezenlijke aanpassing voor de procedure na 'preselectie': daar blijft het systeem met het indienen van deeldossiers van toepassing.³⁸

In tegenstelling tot bij de 'premie via oproep' wordt in het Onroerendergoedbesluit duidelijk bepalingen vastgelegd omtrent de periodiciteit van de oproep. Het nieuwe artikel 11.4.1. van het Onroerendergoedbesluit bepaalt dat de Vlaamse Regering uiterlijk op 1 februari van het tweede en vierde jaar van de legislatuur één oproep lanceert.

Een belangrijke nuance is wel dat de procedure voor meerjarenpremieovereenkomsten vandaag eigenlijk al een soort 'preselectie' inhoudt: de Vlaamse Regering beslist immers principieel over een globaal project, maar de premies volgen pas na het indienen van deeldossiers.³⁹

---

³⁸ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 15

³⁹ Nota aan de Vlaamse Regering pag. 15